

Preek Mgr. Dr. Ron van den Hout bij gelegenheid van de inbezitneming van de zetel van Roermond op zaterdag 24 augustus 2024 (Feest H. Bartholomeus)

1e lezing: Apok 21,9b-14

Evangelie: Joh 1,45-51

Het theater- kunst- en muziektfestival Noorderzon in Groningen Stad is eergisteren begonnen. Het is een van de vele festivals die tegenwoordig in het hele land plaats vinden en waarvoor mensen de deur uitkomen. Uitgaan is niet meer per se iets voor iedere zondag- of zaterdagavond (in mijn jeugd – hoe zit het tegenwoordig met de zondagsmis?), maar is meer een kwestie van af en toe of meer regelmatig een festival bezoeken. In Limburg is Pinkpop in Landgraaf het meest bekend. Uiteraard is er ook iets te eten en te drinken, maar het gaat toch om de kunstvormige uitingen en de muziek bij de verschillende optredens. Er zijn veel verschillende voorstellingen en optredens Het thema dit jaar is: ‘Kom je anders kijken?’

Het woordje ‘anders’ in dit thema kan verschillende betekenissen hebben.

Je bent pas verhuisd en in een gesprek probeer je uit te leggen hoe het nieuwe huis eruitziet. Het is echt een mooi huis. Je bent enthousiast. Je probeert het te omschrijven, maar dat is niet gemakkelijk. Plotseling zeg je spontaan: ‘Kom je anders kijken? Dan zie je zelf hoe mooi het is’. Zo’n opmerking is een uitnodiging, een gelegenheid om het contact te verdiepen.

Sinds een aantal jaren kennen we in Nederland ‘kerkproeverij’, afgekeken van het Engelse *Back to Church Sunday*. Je nodigt op een gewone zondag een bekende uit om een keer mee te gaan naar de kerk. Zo’n uitnodiging doe je natuurlijk alleen maar als er in jouw kerk ook echt iets te beleven valt, als het goed bezet is, als de sfeer goed is en de liturgie mooi. Misschien is hij nog nooit in een kerk geweest of misschien heeft hij al vele jaren de kerk niet meer van binnen gezien. Kom maar eens gewoon mee, en kijk maar wat het je doet. Je hoeft niet per se iets te doen. Bij het uitreiken van de H. Communie blijf je gewoon zitten. Luister maar. Je kan wel uitleggen hoe we in de kerk vieren, maar je kunt het beter zelf meebeleven. ‘Kom je anders kijken?’ ‘Anders’ heeft in deze voorbeelden de betekenis van ‘op een ander moment’.

In de kathedraal van Freiburg was er een middaggebed. Alle toeristen gingen zitten. Wonderlijk. Er was muziek van twee saxofoons en een korte meditatie. Je hoefde niets te doen, niet mee te zingen, niet mee te bidden. Er werd niets van je verwacht. Je kon het gewoon op je laten afkomen. Ik denk dat dat goed was voor de aanwezige toeristen, want ze voelen zich gauw overvraagd als je officiële gebeden gaat uitspreken en mensen oproept mee te doen.

‘Anders’ heeft nog een andere betekenis: ‘op een andere manier/wijze’. Anders kijken, je ogen anders gebruiken, op een andere manier naar de dingen kijken, anders dan je gewend bent, met andere ogen kijken. Daar proberen we in de Kerk veel nadruk op te leggen. We blijven niet stilstaan bij de uiterlijke dingen, bij wat we kunnen zien, horen en voelen, en bij wat we kunnen beredeneren. Dieper kijken.

Vandaag ontmoet Philippus Natanaël (Bartolomeüs). Hij zegt tegen hem: “Kom dan kijken.” Philippus vertelt óver Jezus, maar Bartolomeüs gelooft hem niet zo en heeft zijn antwoord al klaar (sceptisch): ‘Uit Nazaret, kan daar iets goeds vandaan komen?’ Vooroordelen spelen een grote rol bij onze manier van kijken, het speelt een grote rol bij wát we zien. Als je bevooroordeeld bent, zie je anders, negatiever. En daarom vandaag de uitnodiging ‘Kom je

anders kijken?’ Kijk eens op een andere manier, nieuw, open. Kom zelf kijken en ervaar. Een werkelijke ontmoeting van mens tot mens doet je anders kijken.

Zo is het ook met de Kerk van onze dagen. Probeer eens op een andere manier te kijken naar de Kerk waarvan je denkt dat je die kent. Probeer eens tot een echte ontmoeting te komen. Zodra je je open opstelt, kan Jezus naar je toe komen en is er een ontmoeting van mens tot mens. Het Groningse festival Noorderzon is tamelijk alternatief, de Kerk inmiddels ook. Dus het past wel om te zeggen: ‘Kom je anders kijken?’

Er wordt mij verteld dat er in Limburg veel tradities zijn. Jullie hebben geluk, want ik houd van tradities en gebruiken. Ik denk met name aan processies, de Mariadevotie en schutterijen – ik ben blij dat de beide Diessens gilden Sint-Joris en Sint-Sebastiaan vandaag bij de Limburgse schutterijen kunnen aansluiten. Tradities zijn een uiting van ons geloof, culturele uitingen. Het is geïncultureerd geloof, het is een manier om je geloof in het hier en nu samen vorm te geven en te uiten. Maar dan stelt zich de vraag ‘wat is mijn geloof?’ en ‘wat geloof ik?’ Op een of andere wijze moet ik op die vraag een antwoord kunnen geven, anders worden tradities holle gewoonten waarvan niemand meer weet wat ze betekenen en waar ze vandaan komen.

Er is ook Traditie met een hoofdletter en in het enkelvoud. Dat is het evangelie van Jezus Christus dat in de tijd wordt doorgegeven en steeds opnieuw wordt uitgelegd en beleefd. Als we spreken over geloof, hebben we het over de vraag of we Jezus persoonlijk kennen. Wie heeft mij dat geleerd? Van wie heb ik geleerd te geloven? Misschien moeten we wel anders gaan kijken om te kunnen zien wie Hij is. Dat is de grote vraag voor de Kerk van de toekomst: Jezus en zijn Evangelie.

Er zijn grote veranderingen aan de gang in onze samenleving en in onze traditionele kerken. Ik bedoel de ontkerkelijking. Die begon in bepaalde delen van Nederland al vóór WO II, in sommige provincies al wel een paar eeuwen terug. Het katholieke Zuiden heeft de ontkerkelijking lang buiten de deur weten te houden, maar uiteindelijk is dat niet gelukt. We zullen ons erop in moeten stellen en de realiteit onder ogen zien. Het zal ook voor onze parochies veel gevolgen hebben. Samenwerking van geloofsgemeenschappen in fusieparochies is onontkoombaar. Er worden nieuwe structuren gevraagd die passen bij de huidige tijd. We zullen allen in beweging moeten komen. Een mentaliteit van ‘ons eigen erf verdedigen’ en behouden wat we hebben, leidt niet tot een levende kerk. We zullen toe moeten werken naar plekken van hoop.

We kennen allemaal het woord ‘bekering’ en ‘ommekeer’. Jezus nodigt ons uit tot bekering. Bekering is een ander woord voor ‘anders gaan kijken’. Wordt mensen met een nieuwe visie, zegt Sint-Paulus. Dat betekent op de eerste plaats dat we ons keren in de richting van Christus. We kunnen een band met Hem aangaan, Hem proberen te leren kennen.

Bekering betekent ook dat we ons bewegen in de richting van de zondag. De zondag is de dag van de christenen, dan ontmoeten we elkaar voor de eucharistie, voor catechese en uitwisseling. Graag zou ik de zondag een speciaal accent willen geven. In Nederland en in het buitenland worden steeds meer initiatieven genomen in die richting: met alle leeftijdsgroepen de eucharistie vieren, elkaar ontmoeten met koffie en vervolgens catechese of geloofsdialoog voor de verschillende (leeftijds)groepen. Als je op zondag geïnspireerd raakt, weet je op maandag hoe je moet geloven. Het eerste geloofsgetuigenis is ‘s zondags naar de kerk gaan (een van de woorden van het Ad Limina bezoek in 2022).

Bekering betekent op de derde plaats dat we ons bewegen in richting van elkaar, als geloofsgemeenschappen. Kleiner wordende gemeenschappen zoeken elkaar op om elkaar te

versterken. We zullen over grenzen heen moeten stappen. Omwille van ons gezamenlijk geloof. We hebben het nodig dat we oude/traditionele tegenstellingen overbruggen. Het belang van de Kerk en het geloof is te groot om ons op oude tegenstellingen te blijven beroepen (ook als het gaat over samenwerking en fusies). Er is ruimte nodig en tijd voor de verkondiging van het evangelie en voor nieuwe initiatieven. Die ruimte is er al gekomen door de teruggang bij de bediening van de sacramenten. Die kansen moeten we nemen.

We staan als Kerk van Limburg aan het begin van een nieuwe fase. Een nieuwe bisschop brengt veranderingen met zich mee. Ik kan alleen maar bouwen op wat mijn voorgangers tot stand hebben gebracht. En ik kan alleen maar bouwen samen met alle priesters, diakens, pastoraal werkers en catechisten, vrijwilligers, professionals en álle diocesanen, ook de gewone stille kerkgangers.

Een bisschop gaat in het voetspoor van de apostelen. Vandaag vieren we Bartolomeüs. Hij zou in India het geloof hebben verkondigd en de marteldood zijn gestorven. Hij lijkt wel wat op Thomas, de ongelovige. Hij aanvaardt ook niet meteen wat hem verteld wordt. “Uit Nazaret, kan daar iets goeds vandaag komen?” Kana – waar Bartolomeus vandaan kwam – en Nazaret waren rivalen! Ik moet het eerst zien. Maar hij raakt overtuigd als hij Jezus persoonlijk ontmoet, en ingaat op de uitnodiging ‘Kom je anders kijken’.

Vandaag gaat het bisdom Roermond met mij als nieuwe bisschop een volgende fase in. Helemaal vreemd ben ik niet voor u, al ben ik dan een Brabander. Als docent op Rolduc heb ik al met seminaristen en priesters uit het bisdom en uit verre landen kennis mogen maken. Het bisdom 's-Hertogenbosch en het bisdom Roermond zijn naburige bisdommen en hebben voorafgaande decennia veel met elkaar gedeeld. Ik ben ook lang niet de eerste die van buiten komt. Ik mag mijn afkomst en mijn periode in het Noorden niet verloochenen, maar ik hoop toch een van u te zullen worden. Ik zal mijn best doen. Als u mij de tijd gunt en ik u zou dat moeten kunnen lukken.

Mgr. Dr. Ron van den Hout,
bisschop van Roermond